

Raport z realizacji
Miejskiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta
Szczecinek na rok 2018

Szczecinek, marzec 2019

WPROWADZENIE

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 z późn. zm.) przedkładam sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecinek na rok 2018.

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Gminy, z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swoich społeczności, a także o dostępnych zasobach, mogą tym samym przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności. Ustawodawca stanowi, że „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy” (art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.).

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzona jest realizacja wskazanych działań jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalany corocznie przez radę gminy (art. 4¹ ust. 2 ustawy).

Od 29 lipca 2005 roku obowiązuje ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z zapisami ustawy gminy zostały zobligowane do uchwalenia gminnego programu przeciwdziałania narkomanii. Ustawodawca wskazał także katalog zadań własnych gminy, które są porównywalne z wymienionymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Stąd celowe było uchwalenie jednego wspólnego programu, będącego lokalną strategią w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych wynikających z nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków.

Środki finansowe, które otrzymują samorzady gminne za korzystanie przez podmioty gospodarcze z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, powinny w całości zostać wykorzystane na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów przeciwdziałania narkomanii. Jednocześnie określa to art. „18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Przeznaczenie dochodów z opłat): Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane będą na realizację:

- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii - i nie mogą być przeznaczane na inne cele”.

Oznacza to, że środki pochodzące z opłat są ściśle powiązane z finansowaniem zadań gminnego programu i nie można ich wykorzystać na inne zadania, niemające z nim merytorycznego związku.

Niniejszy dokument zawiera informacje dotyczące realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecinek na rok 2018 przyjętego uchwałą LI/444/2017 Rady Miasta z 18 grudnia 2017 roku

I. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz dla osób zagrożonych uzależnieniem.

Prowadzenie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych procedury zmierzających do zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w placówkach lecznictwa odwykowego.

U osób uzależnionych od alkoholu obserwuje się dość powszechny brak motywacji do leczenia odwykowego. Różnego rodzaju działania członków rodziny i instytucji, między innymi pomocy społecznej, policji, kuratorów często nie są w stanie spowodować, aby osoba uzależniona poddała się leczeniu. Pozostaje wtedy możliwość uruchomienia sądowej procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego, która polega na instytucjonalnym motywowaniu do podjęcia terapii odwykowej. Obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu spoczywa na komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Postępowanie zobowiązujące do podjęcia leczenia odwykowego dotyczy osób, które zgodnie z art. 24 (ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylanie się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny.

O zastosowaniu ww. procedury wobec osoby uzależnionej stanowi sąd rejonowy, właściwy miejscu zamieszkania lub przebywania. Do zadań gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach działań wynikających z instytucji prawnej zobowiązania do leczenia należy: przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy, wezwanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i poddania się leczeniu odwykowemu.

Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2018 wpłynęły **82** pisma z prośbą o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby nadużywające alkoholu. W przypadku, gdy osoba wezwana nie zgadzała się dobrowolnie poddać leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniały kontynuowanie postępowania, komisja:

- 1) kierowała taką osobą na badanie przez biegłych sądowych (psycholog i psychiatra), w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego (art. 25 ustawy)
- 2) przygotowywała dokumentację związaną z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego (art. 26 ust. 3 ustawy)
- 3) składała wniosek o wszczęcie postępowania do sądu rejonowego właściwego miejscu zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy (art. 26 ust. 3 ustawy).

Do dokumentacji należały: opinie wydane przez biegłych, protokół z rozmowy z osobą zgłaszającą komisji przypadek nadużywania alkoholu, protokół z rozmowy z osobą uzależnioną od alkoholu, o ile do takiej rozmowy doszło, inne informacje w sprawie, takie jak: informacje od policji, pedagoga szkolnego, świadków.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do Sądu Rejonowego skierowała **59** wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Podnoszenie kwalifikacji osób prowadzących terapię uzależnienia od alkoholu

Osoby prowadzące terapię uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia zobowiązane są do doskonalenia zawodowego. Narodowy Fundusz Zdrowia kładzie coraz większy nacisk na posiadanie certyfikatów zarówno specjalisty, jak i instruktora terapii uzależnień. Odpowiednia liczba pracowników posiadających certyfikaty oraz stopień zaawansowania terapeutów w procesie kształcenia umożliwia realizowanie poszczególnych świadczeń i ich zakup przez NFZ. Od stopnia zaawansowania procesu kształcenia NFZ uzależnia liczbę zakontraktowanych świadczeń oraz wysokość stawek płaconych za poszczególne usługi. Miasto Szczecinek dofinansowuje szkolenia terapeutów, odbywające się w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu NZOZ „Patronka”.

W 2018 roku dofinansowano udział **2** osób w szkoleniach terapeutów prowadzących do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień, łączna kwota dofinansowania **7 450 zł**.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

Problemy alkoholowe dotyczą zarówno osoby uzależnionej od alkoholu, jak i członków jej rodziny. Najważniejsze elementy pomocy rodzinie, w której występuje problem alkoholowy, to pomoc dziecku i ochrona przed przemocą w rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 roku wsparł w różnej formie **236** środowisk z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny (15,9% rodzin objętych pomocą Ośrodka). Był to kolejny rok spadku liczby rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą Ośrodka: w 2015 roku rodziny te stanowiły 31,9% w 2016 roku 27%, w 2017 roku 24,1% wszystkich rodzin objętych pomocą. Wieloletnia praca z tą grupą klientów zaczyna przynosić efekty i obserwowany jest spadek liczby środowisk dotkniętych problemem alkoholowym. Praca nadal opiera się na niepodlegających negocjacom zasadach, których celem nadrzędnym jest podjęcie leczenia odwykowego i utrzymywanie abstynencji. Wobec rodziców nadużywających alkoholu mających na utrzymaniu dzieci podejmowane są takie działania, które nie pogarszają sytuacji osób pozostających na ich utrzymaniu. Sytuacja rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, w których pozostają dzieci, jest intensywniej monitorowane. Z analizy pracowników socjalnych wynika, że z każdym rokiem świadomość problemu osób uzależnionych jest większa i chętniej korzystają oni z dostępnych form wsparcia i terapii.

Rodziny w których występuje problem narkomanii stanowią 1,8 % wszystkich rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 roku (**27** środowisk), w 2017 roku było to 30 środowisk (2%).

Świetlice dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowych

Rodziny dotknięte problemem alkoholowym, w których pozostają dzieci, wymagają zaangażowania innych podmiotów realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny. Dlatego też, jednym z najważniejszych zadań w realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin alkoholowych. Zadanie to w 2018 roku realizowane było poprzez finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i finansowanie zajęć socjoterapeutycznych dla tych dzieci.

Na terenie miasta w 2018 roku działało 5 świetlic wspieranych przez Miasto:

- Fundusz Tratwa – Świetlica Środowiskowa „Tratwa”
- Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza
- Caritas Parafii pw. NNMP – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Magdalenka”
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze
- Stowarzyszenie Sportowe „Pomagamy Dzieciom” – Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Koniczynka”.

Do świetlic uczęszczało **139** dzieci. Zadania realizowane przez świetlice to głównie: stała i systematyczna współpraca z rodziną dziecka, organizacja czasu wolnego i prowadzenie zajęć tematycznych, współpraca z innymi instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązywaniu jej problemów (szkoły, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rodzinny i inne), dożywianie dzieci, pomoc dziecku w radzeniu sobie z życiowymi problemami, kryzysami, realizacja indywidualnych programów rozwojowo-terapeutycznych dla dzieci. Dofinansowanie bieżącej działalności świetlic z budżetu Miasta Szczecinek wyniosło w 2018 roku **514 000 zł**.

We wszystkich świetlicach prowadzone były zajęcia socjoterapeutyczne mające na celu eliminowanie lub zmniejszanie poziomu zaburzeń emocjonalnych i zachowania u dzieci i młodzieży. Zajęcia socjoterapeutyczne miały charakter spotkań grupowych. Zadaniem terapeuty było organizowanie za pośrednictwem grupy takich sytuacji, które dostarczają uczestnikom doświadczeń korekcyjnych, przeciwstawnych doznany urazom, pozwalają na odreagowanie napięć emocjonalnych i służą uczeniu się nowych umiejętności psychospołecznych.

Klub Młodzieżowy

Oferta skierowana była do młodzieży, dla której z różnych przyczyn ulica jest głównym środowiskiem wychowawczym, rodzina nie jest miejscem właściwego rozwoju i bezpiecznego pobytu i konieczne jest zastosowanie specjalistycznych form pracy wychowawczej. Celem prowadzonego przez Fundusz Tratwa Klubu Młodzieżowego było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji młodzieży w wieku 13-19 lat poprzez:

- kształtowanie umiejętności społecznych i interdyscyplinarnych, w tym ograniczanie negatywnego wpływu środowiska na rozwój psychospołeczny młodzieży
- organizację czasu wolnego
- tworzenie warunków do nauki własnej i udzielanie pomocy w nauce
- rozwój zainteresowań i uzdolnień
- prowadzenie promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień
- organizację zajęć z elementami socjoterapii
- spotkania z doradcą zawodowym.

Do Klubu uczęszczały **20** osób. Na zadanie wydatkowano **61 000,00 zł**.

Przeciwdziałanie Przemocy Domowej

Według diagnozy społecznej przeprowadzonej w 2018 r. na terenie Szczecinka **38%** przyznaje, że doznało przemocy. W stosunku do roku poprzedniego wśród klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z 5,7% na 4,1% spadła liczba środowisk, w których stwierdzono przemoc w rodzinie. Rodziny przekraczają barierę strachu i wstydu przed ujawnieniem problemu, a powierzenie samorządom przeciwdziałania przemocy służy współpracy służb pomocowych oraz ich sprawniejszemu działaniu. Sprawcy przemocy coraz rzadziej pozostają bezkarne, a ofiary przestają być bezsilne i mają dużo większą szansę na skuteczną pomoc.

Zadanie realizowane było przez *Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Razem Przeciw Przemocy”* oraz przez pracownika Punktu Konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej prowadzonego przez Fundusz „Tratwa”.

Jego członkami są przedstawiciele następujących 12 instytucji i organizacji:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy w Szczecinku,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza,
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Zespole Szkół im. Jana III Sobieskiego,
- Stowarzyszenie Fundusz Tratwa Szczecinek,
- Urząd Miasta Szczecinek,
- Komenda Straży Miejskiej,
- Zakład Karny w Czarnem,
- Szpital w Szczecinku Sp. z o.o.,
- Zespół Szkół Społecznych STO w Szczecinku,
- Szkoła Podstawowa nr 6 im. Zdobywców Wału Pomorskiego.

Zespół integruje i koordynuje działania osób i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy. Realizacja tego zadania obejmuje w szczególności: diagnozowanie problemu, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. W celu rozwiązywania problemu przemocy w indywidualnych przypadkach Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze. W 2018 roku pracowało **81** grup roboczych, w tym **57** powołanych w 2018 roku. Główny ciężar realizacji zadań w ramach grup roboczych spoczywa na pracownikach socjalnych, policjantach, członkach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawicielach oświaty.

Rezultaty pracy Zespołu w indywidualnych sprawach:

- zmotywowano **33** osoby doznające przemocy w rodzinie do udziału w grupie wsparcia dla ofiar przemocy oraz w grupie wsparcia dla osób współuzależnionych
- w wyniku działań członków grup roboczych uzyskano korzystną zmianę zachowania **31** osób stosujących wcześniej przemoc
- złożono **27** wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego od alkoholu

- ❑ udzielono pomocy w odseparowaniu od sprawcy **18** osobom doznającym przemocy
- ❑ złożono **31** zawiadomień do policji/prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (z art. 207 Kodeksu karnego) i przeprowadzono **31** postępowań przygotowawczych w tych sprawach, w tym **7** zakończono aktem oskarżenia
- ❑ motywowano i kierowano osoby stosujące przemoc w rodzinie do udziału w konsultacjach prowadzonych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Inne działania Zespołu:

- ❑ udział w projekcie „Superwizja dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, realizowanym przez Fundację PCPS - Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej, na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ❑ udział w szkoleniu - nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz wizyta studyjna w siedzibie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Kołobrzegu.
- ❑ zorganizowanie z uczniami Szkoły Podstawowej nr 6 i Specjalnego Ośrodka Wychowawczego im. Jana Brzechwy cyklu spotkań edukacyjno-profilaktycznych z seniorami na temat przemocy w rodzinie oraz lokalnej oferty pomocowej - 3 spotkania dla 200 osób uczestników zajęć Domu Dziennego Pobytu „Złota Jesień”, przedstawicieli szczecineckich organizacji pozarządowych i słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Szczecinku
- ❑ przeprowadzenie diagnozy problemu przemocy w rodzinie w Szczecinku we współpracy z firmą Oficyna Profilaktyczna
- ❑ zorganizowanie szkolenia dla służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie „Wybrane, trudne zagadnienia przemocy w rodzinie”
- ❑ opracowanie „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2019-2026” przyjętego uchwałą Nr III/19/2018 Rady Miasta Szczecinek z dnia 20 grudnia 2018 r.

Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Z budżetu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na szkolenie członków Zespołu wydatkowano **5 808 zł**. Na szkolenie służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie „Wybrane, trudne zagadnienia przemocy w rodzinie”, w którym udział wzięło **80** osób, przeznaczono **6 620 zł**.

Przeciwdziałanie przemocy realizowane było również w *Punkcie Konsultacyjnym dla ofiar przemocy domowej* prowadzonej przez Fundusz „Tratwa”. **Punkt Konsultacyjny** czynny był 4 godziny dziennie od poniedziałku do piątku. W Punkcie udzielano bezpłatnych porad prawnych, pedagogicznych i socjalnych, motywowano do podejmowania działań mających na celu przeciwstawianie się przemocy ze strony sprawcy, udzielano pomocy w pisaniu wniosków o przyznanie alimentów, wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych instytucji, pozwów rozwodowych, zawiadomień do prokuratury o dokonaniu przestępstwa znęcania się fizycznego nad rodziną. W bardziej skomplikowanych przypadkach klientów kierowano do specjalistów: prawnika, lekarza rodzinnego, psychologa, psychiatry, terapeuty. Pracownik Punktu współpracował z kuratorami sądowymi, policjantami dzielnicowymi, pracownikami socjalnymi i lekarzami.

W ramach zadania Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej zrealizowano następujące działania:

- ❑ udzielenie **121** porad dotyczących sposobów rozwiązania problemów związanych z przemocą w rodzinie – z porad skorzystało **58** osób
- ❑ zastępstwo procesowe przed sądem – usługa adwokata – skorzystała **1** osoba
- ❑ pomoc psychologiczna – **5** osób po 3 godziny
- ❑ konsultowanie spraw klientów ze specjalistami oraz udzielanie innym konsultacji – **114** konsultacji
- ❑ przeprowadzenie **24** spotkań grupy wsparcia dla kobiet doznających przemocy – skorzystało **8** osób, **80** godzin
- ❑ przeprowadzenie zajęć edukacyjno-warsztatowych na temat problemu przemocy w rodzinie, agresji i przemocy rówieśniczej oraz dostępnych form radzenia sobie z przemocą – udział **6 klas** – około **120** uczniów.

Wydatki poniesione na działanie Punktu Konsultacyjnego wyniosły **54 977, 00 zł**.

Specjalistyczne poradnictwo i usługi prawne

Zadanie realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i polegało na udzielaniu specjalistycznego poradnictwa socjalnego i psychologicznego oraz usług prawnych. Wydatki poniesione w 2018 r. z budżetu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na porady prawne osobom ze środowisk dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu i ich rodzinom wyniosły **10 960,59 zł.**, udzielono **130** porad prawnych i **12** psychologicznych.

Wspieranie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i terapeutycznego

Działania realizowane były głównie w ramach projektu **Punkt konsultacyjny** prowadzonego przez Oddział Terenowy w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii. Łącznie w projekcie udział wzięło **2 122** osoby, odbyło się **826** godzin zajęć.

- **Poradnictwo rodzinne** prowadzono w Punkcie konsultacyjny czynnym 3 dni w tygodniu w siedzibie PTZN OT w Szczecinku. W ramach zadania pomocą objęto **205** osób, w tym 140 osoby w wieku od 12 do 34 lat posiadające różnorodne doświadczenia z substancjami psychoaktywnymi (alkohol, amfetamina, marihuana, dopalacze). Najliczniejszą grupę, bo **66** osób, stanowiły osoby pijące alkohol, następnie **35** osób zażywających substancje mieszane: alkohol, marihuana, dopalacze, w tym przedziale najliczniejszą grupę stanowiła młodzież w wieku 16-19 lat (17 osób). Łącznie odbyło się **360** godzin spotkań. w ramach poradnictwa prowadzono obserwację, wywiad, doradztwo, poradnictwo, diagnozę wstępną, rozmowy terapeutyczne oraz terapię motywacyjną i wzmacniającą. Sporo czasu poświęcono na zmianę przekonań normatywnych dotyczących zażywania środków psychoaktywnych.
- W Szkole Podstawowej Nr 6 przeprowadzono spotkania **grupy wsparcia**, których uczestnikami byli uczniowie - **31** osób, zrealizowano **32** godziny zajęć. Młodzież uczestnicząca w zajęciach usprawniła następujące umiejętności prospołeczne: wyzwalanie aktywności własnej, planowanie współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem, złością i agresją, branie odpowiedzialności za swoje życie. Ponadto u uczestników wzrosła świadomość czynników chroniących i czynników ryzyka w zachowaniach, wzrosła empatia oraz poczucie własnej wartości.
- Przeprowadzono **warsztaty umiejętności psychospołecznych**, odbiorcami zajęć była młodzież klas I szkół ponadpodstawowych oraz klas VII i VIII szkół podstawowych (4 i 7) - łącznie **634** osoby. **80** godzin **warsztatów** zrealizowano w trakcie 2 godzinnych spotkań z młodzieżą. Rezultatem zajęć jest poprawa funkcjonowania w rodzinie i w środowisku oraz podniesienie umiejętności rozpoznawania, nazywania i adekwatnego wyrażania emocji, podniesienie samooceny, samoakceptacji i wypracowanie pozytywnego obrazu własnej osoby, zbudowanie poczucia przynależności grupowej i rozwijanie poczucia znaczenia w grupie, wyuczenie umiejętności komunikowania się, reguł grupowego życia rówieśniczego. Młodzież otrzymała informacje o komunikacji interpersonalnej, asertywności, presji grupy, normach i wartościach, Dyskutowano o tym, czym jest przemoc rówieśnicza i jak jej przeciwdziałać.
- Przeprowadzono **50** godzin **zajęć socjoterapeutycznych** w szczecineckich szkołach podstawowych (4,6 i 7) w zajęciach uczestniczyło ogółem **565** uczniów. Dzieci uczestniczące w zajęciach zwiększyły poczucie własnej wartości oraz usprawniły następujące umiejętności prospołeczne: wyzwalanie aktywności własnej, współdziałanie w grupie, radzenie sobie ze stresem, ze złością i agresją. Dzieci były konfrontowane z różnymi przejawami nietolerancji. Dzięki pracom zespołowym udało się zatrzymać wzrost zachowań agresywnych wobec siebie nawzajem. Ciągłe doskonalenie asertywności spowodowało większe zaangażowanie w relacje rówieśnicze, wzrosła empatia oraz świadomość czynników chroniących i czynników ryzyka w zachowaniach. Uczniowie zyskali świadomość swoich czynów i pomysły na niwelowanie ich negatywnych skutków. Dzięki zajęciom dowiadywali się więcej o sobie, łatwiej im było zacząć zawiązywać przyjaźnie, kształtować normy grupowe. U dzieci zwiększyła się również świadomość, że mają duży wpływ na swoje relacje rodzinne poprzez to, jak się komunikują z najbliższymi, w jaki sposób postępują. Ponadto uczniowie dowiedzieli się do kogo mogą się zwrócić o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych. Edycja wiosenna zakończona została udziałem dzieci w zorganizowanym przez Młodzieżowych Liderów Profilaktyki Piknikiem Profilaktyczno-Artystycznym „Zielono mi” na Ślusarni oraz ogniskiem i spektaklem profilaktycznym, natomiast edycję jesienną zakończył udział dzieci w wystawie poplenerowej oraz pokazie spektaklu profilaktycznego w wykonaniu Młodzieżowych Liderów Profilaktyki.

- Przeprowadzono **zajęcia informacyjno-edukacyjne**, odbiorcami zajęć byli uczniowie klas VII (**360** osób) szczecineckich szkół podstawowych (1,4,5,6 i 7), łącznie przeprowadzono **30** godzin zajęć. Młodzież uczestnicząca w zajęciach otrzymała wiedzę dotyczącą współczesnych zaburzeń i uzależnień oraz poznała metody udzielania pomocy profilaktycznej, młodzież zwiększyła świadomość na temat jakie skutki ma zażywanie narkotyków na ich rozwój, uczenie się, ich życie rodzinne i społeczne.
- Przeprowadzono **wykłady o charakterze informacyjno-edukacyjnym (15** godzin), ich odbiorcami byli głównie rodzice, ale również nauczyciele szczecineckich szkół podstawowych (1,4,5,6 i 7). Zakres merytoryczny obejmował: środki psychoaktywne w tym dopalacze oraz leki bez recepty, sygnały ostrzegawcze, jak rozmawiać i jak konstruktywnie pomagać. W zajęciach wzięło udział łącznie **300** osób. Głównym celem zadania było zapoznanie rodziców i nauczycieli z negatywnymi skutkami zażywania narkotyków i ich wpływem na uczenie się, życie rodzinne i społeczne, zapoznanie z fazami wchodzenia w uzależnienie, informacje na temat dopalaczy i leków dostępnych w aptekach bez recepty.
- Odbyły się również **zajęcia dla członków rodzin**, odbiorcami zajęć byli członkowie rodzin osób zgłaszanych do PK, pomocą objęto **27** osób. Łącznie odbyło się **50** godzin indywidualnych spotkań. Rodzice w nich uczestniczący nauczyli się praktycznych umiejętności budowania prawidłowych relacji z dziećmi. Rodzice mający problem z uzależnieniem zdecydowali o podjęciu leczenia. Podstawowym rezultatem zajęć jest poprawa relacji w rodzinie oraz wzmocnienie więzi między członkami rodziny.

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,

Szkolne programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

Od kilku lat jednym z zadań szkoły jest skonstruowanie i realizacja tzw. szkolnego programu profilaktyki. Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach odbywa się zgodnie z uchwalanym przez radę pedagogiczną szkolnym programem profilaktyki, spójnym z programem wychowawczym szkoły, zaopiniowanym przez rodziców i samorząd uczniowski.

Szkoła to niezwykle ważne miejsce z punktu widzenia realizacji profilaktyki zachowań problemowych młodzieży. To jedno z nielicznych środowisk, gdzie jest możliwy tak szeroki dostęp do młodych ludzi z różnych grup wiekowych, gdzie istnieje możliwość obserwacji ich zachowań i śledzenia przebiegu procesów rozwoju w różnych obszarach funkcjonowania. Szkoła oprócz tego, że jest miejscem realizacji działań profilaktycznych, jest także środowiskiem, gdzie pojawiają się różnorodne czynniki ryzyka. Wśród nich warto wymienić niskie osiągnięcia szkolne, brak współpracy z rodzicami, niesprzyjający klimat społeczny, depersonalizację uczniów, słabe więzi osób pracujących w szkole z uczniami. Oznacza to, że profesjonalna profilaktyka prowadzona w środowisku szkolnym wymaga zarówno wdrażania dobrych jakościowo programów, odpowiadających potrzebom i skali problemów w szkole, jak również działań służących polepszeniu klimatu szkoły oraz podnoszeniu kompetencji osobistych i zawodowych grona pedagogicznego.

W celu podnoszenie jakości profilaktyki w szkołach w 5 szczecineckich szkołach publicznych powołano Koordynatorów Szkolnych Programów Profilaktyki. Ich zadaniem jest wdrażanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, biorących pod uwagę wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych, programów wczesnej interwencji i programów profilaktyki selektywnej. Koordynatorzy wzięli udział w kilku szkoleniach i konferencjach mających na celu podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w obszarze profilaktyki problemowej, upowszechnianie standardów w profilaktyce i promowanie nowoczesnych strategii i programów pracy. Koszt działania koordynatorów wyniósł w 2018 roku **15 000 zł**.

Program „Przyjaciele Zippiego”

W 2018 r. w szczecineckich szkołach podstawowych rozpoczęto wdrażanie programu „Przyjaciele Zippiego”. Program jest programem rekomendowanym, czyli spełniającym szczegółowe wymagania dotyczące jakości programu jako całości, a także poszczególnych etapów jego realizacji, tj. etapów diagnozy i oceny potrzeb, wyboru grupy docelowej, planowania celów i sposobów ich realizacji,

zapewnienia jakości realizacji oraz monitorowania i oceny efektów programu w trakcie ewaluacji. „System rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego”, jest wdrażany przez: Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii.

„Przyjaciele Zippiego” jest międzynarodowym programem promocji zdrowia psychicznego dla dzieci w wieku 5-9 lat, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci. Program Przyjaciele Zippiego został opracowany w celu wyposażenia małych dzieci w podstawowe kompetencje społeczno – emocjonalne, które pomagają radzić sobie w sytuacjach trudnych, a w przyszłości pozwolą im dobrze funkcjonować w relacjach z innymi i unikać zachowań ryzykownych. Celem programu jest troska o zdrowie, dobre samopoczucie i dobre funkcjonowanie małych dzieci, a także zapobieganie problemom w przyszłości poprzez wyposażenie dzieci w podstawowe umiejętności życiowe, społeczne i emocjonalne, radzenia sobie z trudnościami, ze zmianą i stratą oraz rozwiązywania konfliktów. Uczy różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu oraz doskonali relacje dzieci z innymi ludźmi. Nie koncentruje się on na dzieciach z konkretnymi problemami czy trudnościami, ale promuje zdrowie emocjonalne wszystkich małych dzieci. Jest to cykl 24 spotkań, realizowanych w najstarszych grupach przedszkolnych oraz w pierwszych klasach szkół podstawowych, w oparciu o bardzo starannie opracowane materiały. W programie prowadzonym przez wychowawców w 24 klasach uczestniczyło **362** uczniów i ich rodzice. Realizacja programu poprzedzona była szkoleniem realizatorów, którego koszt wraz z materiałami do prowadzenia zajęć wyniósł **11 500 zł**.

Program „Starszy Brat, Starsza Siostra”

Celem programu realizowanego od 1991 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest wspieranie dzieci w wieku 6-12 lat z rodzin dysfunkcyjnych. Wolontariusz w wieku 16-19 lat (Starszy Brat, Starsza Siostra) pokazuje dziecku świat właściwych wartości, przekazuje wzorce pozytywnych zachowań, pomaga w rozwiązywaniu codziennych trudności, daje poczucie bezpieczeństwa, proponować różne formy spędzania czasu wolnego, pomaga w nauce. Dzieci i wolontariusze uczestniczą w spotkaniach integracyjnych z okazji świąt, rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego, w ogniskach, wycieczkach, wyjściach do kina i na basen. Praca pary wolontariusz - dziecko trwa co najmniej rok.

Rekrutacja wolontariuszy odbywa się na początku roku szkolnego spośród uczniów szczecineckich szkół ponadgimnazjalnych. Kandydaci na wolontariuszy odbywają szkolenie przygotowujące do pracy z dzieckiem. Każdy wolontariusz ma dorosłego opiekuna, do którego może zwrócić się z problemami, wątpliwościami i pytaniami. Wolontariusze dwa razy w miesiącu uczestniczą w spotkaniach grupy wsparcia.

W 2018 r. na realizację programu z budżetu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznaczono kwotę **9 639,87**. W programie funkcjonowało **8** par wolontariusz - dziecko.

Środowiskowe programy profilaktyki

Oddział Terenowy w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii prowadził środowiskowy program profilaktyki uzależnień realizowany w oparciu o ideę liderów młodzieżowych „Naszym zdaniem”. W projekcie uczestniczyło **66** liderów - uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz około **1 300** odbiorców pikniku, lekcji profilaktycznych i występów teatralnych. Odbyły się **241** godziny zajęć.

Celem projektu było: przygotowanie grupy młodzieży do pełnienia w lokalnych środowiskach roli liderów propagujących w oparciu o pozytywne wartości zdrowy i trzeźwy styl życia, wyposażenie uczestników projektu w wiedzę na temat możliwości rozwoju osobistego, osiągania sukcesu bez wspierania środkami psychoaktywnymi, zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży w czasie roku szkolnego, uczenie norm i wartości akceptowanych społecznie, przeżywanie satysfakcji w relacjach z innymi, nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, odkrywanie własnych zdolności i predyspozycji, doskonalenie umiejętności interpersonalnych, przygotowanie do racjonalnego podejmowania decyzji.

Zrealizowano następujące działania:

- **4** godziny **warsztatów integracyjnych** - ważnym rezultatem było rozpoznanie potrzeb grupy, kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, wzbudzanie motywacji do zajęć w grupie, uczenie umiejętności komunikowania się, reguł życia grupowego, wzbudzanie empatii w grupie oraz wstępne wyłonienie liderów grupowych.

- **16 godzin treningu umiejętności psychologicznych i społecznych liderów** w oparciu o metody pracy rówieśniczej dla liderów młodzieżowych, udział wzięło **66** osób. Celem zajęć było wyodrębnienie wśród uczestników liderów grupowych, dostarczenie emocjonalnego wsparcia i praktycznej pomocy w radzeniu sobie z problemem wspólnym dla wszystkich jej członków, wzajemne wspieranie się poprzez dzielenie się osobistym doświadczeniem, przydatnymi informacjami, nadzieją, siłą i mądrością, emocjami i uczuciami, pomysłami rozwiązań, przykładami skutecznego radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Nadrzędnym celem było przygotowanie liderów młodzieżowych do roli moderatorów, którzy pełnić będą funkcję pomocników trenerów w warsztatach szkoleniowych dla grup młodzieżowych. W trakcie zajęć wyłoniono **12** Młodzieżowych Liderów Profilaktyki, którzy pod kierunkiem psychologa przeprowadzili lekcje profilaktyczne.
- **12 godzin lekcji profilaktycznych** przeprowadzonych w szkołach podstawowych (4,6 i 7). W zajęciach prowadzonych zgodnie ze scenariuszem opracowanym przez młodzieżowych liderów i psychologa uczestniczyło **268** uczniów z 10 klas VI.
- **12 godzin zajęć informacyjno-edukacyjnych** dotyczących problematyki uzależnień - praca w grupach. Łącznie w zajęciach wzięło udział **66** osób. Zajęcia prowadzone były w oparciu o wykład interaktywny, film edukacyjny oraz projekcję multimedialną. Uczestnicy zdobywali wiedzę na temat środków psychoaktywnych legalnych i nielegalnych, „sygnałów ostrzegawczych” – zmian jakie występują w zachowaniu i wyglądzie zewnętrznym osób używających środki narkotyczne, a także informacje o fazach uzależnienia i możliwościach oddziaływania na poszczególnych etapach narkomanii, mechanizmy wchodzenia w uzależnienie.

Ponadto realizowane były **warsztaty rozwijające zainteresowania i pasje młodzieży** zgodnie z zapotrzebowaniem uczestników. Zajęcia były propozycją aktywnej formy spędzania wolnego czasu. Były okazją do nabywania wzajemnego szacunku, tolerancji dla siebie i innych.

- **warsztaty teatralne** – zajęcia warsztatowe odbywały się w siedzibie PTZN oraz w Szkole Podstawowej Nr 6. Łącznie w zajęciach wzięło **26** uczniów. Obok typowych ćwiczeń scenicznych rozwijano u uczniów umiejętność wyrażania dobrych i negatywnych emocji, wyrażania siebie, własnych zainteresowań i pasji. Wykonywano ćwiczenia kształtujące postawy asertywne i wzmacniające pewność siebie. Szczególną uwagę zwrócono na budowanie zespołu i współdziałania w grupie. Wykonano liczne zadania i zabawy integrujące grupę oraz kształtujące wyobraźnię i kreatywność uczniów. Pod koniec programu zauważono zmiany postaw dzieci, większą pewność siebie, wzajemny szacunek i duże zgranie zespołu. Uczniowie wykazywali duże zaangażowanie w pracę zespołu i wysoką motywację do pracy. W grupie panował serdeczny nastrój, chęć współpracy i wzajemnej pomocy. Z rozmów z uczestnikami warsztatów wynikało, że zajęcia teatralne stały się dobrą alternatywą na spędzanie wolnego czasu.
- **zajęcia plastyczne** - w zajęciach wzięło udział łącznie **22** uczniów, zrealizowano **60** godzin zajęć. Dzieci i młodzież poznały różne techniki plastyczne, wyrobiony został nawyk dbałości o estetykę wykonanych prac, zapoznani zostali z podstawowymi regułami i zasadami obowiązującymi przy wykonaniu prac, rozwinęli wyobraźnię i logiczne myślenie, udoskonalili umiejętności manualne, poznali bogactwo materiałów plastycznych i nauczyli się je racjonalnie wykorzystywać, nauczyli się organizacji warsztatu własnej pracy, chętnie podejmowali działania plastyczne dla wyrażania własnych obserwacji i przeżyć, nauczyli się eksponowania własnych prac i prac wykonanych przez inne osoby. Młodzież eksperymentowała poszukując nowych rozwiązań twórczych (zarówno w technikach jak i środkach wyrazu artystycznego). Zmagania i efekty można było podziwiać na wystawie prac uczestników. Wiele osób pracujących na warsztatach pokonywało własne lęki i obawy, a także doświadczało sukcesów związanych z samym procesem tworzenia.
- **łamigłówki matematyczne** - w zajęciach wzięło udział **18** uczniów, zrealizowano **60** godzin zajęć. Uczestnicy warsztatów nabyli umiejętności radzenia sobie z trudnościami, współpracy w grupie, wsłuchiwanie w innych, argumentowania własnych pomysłów. Zajęcia wpłynęły także na większą swobodę wypowiedzi, młodzież zdobyła umiejętność zwracania się o pomoc i okazywania szacunku do innych.
- **Dobre praktyki** – jak sobie radzić w sytuacjach trudnych - łącznie przeprowadzono **16** godzin zajęć: uczestnicy warsztatów plastycznych i teatralnych (**57** osób). W efekcie uczestnicy zajęć potrafią radzić sobie ze stresem, emocjami, agresją, przemocą. Wiedzą na czym polega zdrowy styl życia, organizowanie czasu wolnego. Rozwinęli i ukształtowali postawy asertywne oraz umiejętność skutecznego odmawiania, doboru argumentów i ich celowego przekazania. Rozwinęli umiejętność radzenia sobie z presją rówieśniczą, potrafią dokonywać oceny i samooceny swojej pracy.

- **Piknik profilaktyczno – artystyczny „Zielono mi”** – odbył się w dniu 25.05.2018 r. na hali Ślusarnia. Piknik przygotowali uczestnicy programu, a do udziału zaproszone zostały dzieci ze szkół podstawowych w Szczecinku (4,6 i 7). Młodzieżowi Liderzy wraz ze swoimi instruktorami przygotowali dla młodszych koleżanek i kolegów „tor przeszkód”. Każda klasa przeszła przez 6 punktowanych przystanków oraz 2 niepunktowane „Profilaktyka” i Mała Scena”. Na przystanku „Profilaktyka” goście obejrżeli krótki film edukacyjny i rozwiązywali quiz z zakresu profilaktyki uzależnień. Na zakończenie, na przystanku „Mała scena”, wystąpiły dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 7 z etiudą teatralną „Samotny wśród ludzi”. Piknik zakończyło wręczenie pucharów i dyplomów.
- W dniu 04.12.2018 r. odbyło się zakończenie programu w siedzibie PTZN w Sali Kameralnej. Wręczone zostały podziękowania, wyróżnienia, zaświadczenia i certyfikaty Młodzieżowego Lidera Profilaktyki. Certyfikaty otrzymała młodzież, która przeprowadziła lekcje profilaktyczne w szkołach podstawowych (4,6 i 7). Łącznie program ukończyło **57** osób. W zakończeniu programu wzięło udział ok. 100 widzów.

Akademia sztuki alternatywą wobec zachowań ryzykownych

Program realizowany był przez Oddział Terenowy w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii we współpracy z Teatrem Profilaktycznym STOP z Koszalina.

Łącznie działaniami w ramach projektu objętych zostało **194** osoby, w tym **15** nauczycieli, odbiorcami pokazów teatralnych było około **1 800** osób, natomiast liczba odbiorców wystawy jest niepoliczalna. Zrealizowano **320** godzin zajęć.

W ramach projektu przeprowadzono:

- **warsztat technik teatralno-dramowych dla nauczycieli** – w 2 dniowych warsztatach wzięło udział **15** nauczycieli ze szczecineckich szkół. Celem głównym warsztatów była poprawa jakości prezentacji, poznanie nowych technik pracy z grupą, praca nad rozwojem osobistym, doskonalenie kompetencji psychologicznych i metodycznych w zakresie poprawy atrakcyjności zajęć.
- **seminarium dla nauczycieli „Styl prezentacji pedagoga-terapeuty, a atrakcyjność zajęć”** – w seminarium wzięło udział **15** nauczycieli ze szkół szczecineckich. Celem seminarium było doskonalenie kompetencji psychologicznych i metodycznych w zakresie poprawy atrakcyjności zajęć profilaktycznych, terapeutycznych i edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem stylu i jakości prezentacji, kreowania przestrzeni dla efektywnej pracy z grupą warsztatową. Seminarium prowadzone było metodą wykładu interaktywnego z wykorzystaniem projekcji multimedialnej. Omówiono m.in. zasady przygotowania i realizowania występów publicznych.
- **warsztaty teatralne dla młodzieży** – prowadzone były przez Teatr STOP, wzięło w nich udział **128** uczniów szkół szczecineckich (szkoły podstawowe nr 4, 6 i 7, ZSz Nr2, ZSz Nr6, ZSz T, I LO), zgodnie z harmonogramem odbyło się **8** - czterodniowych warsztatów, które kończyły się pokazem dla uczniów szkoły i zaproszonych rodziców i nauczycieli. Ogółem w pokazach wzięło udział około **800** osób. Celem głównym warsztatów było: wspomaganie rozwoju osobowości młodzieży w tym umiejętności komunikowania się, wyrażania własnych opinii, wzmacniania poczucia własnej wartości, kształtowania poczucia odpowiedzialności i współistnienia w grupie. W trakcie zajęć zwracano uwagę na kształtowanie aktywnej postawy wobec otoczenia i siebie samego, doskonalenie umiejętności twórczego myślenia, preferowanie czynnego udziału w wielu różnorodnych ćwiczeniach teatralno-dramowych, przybliżenie metody pracy – „wejścia w rolę” oraz technik dramowych („stop – klatka”, „rzeźba”, rozmowa, wywiad, etiuda pantomimiczna i inne), budowanie scen improwizowanych, nabywanie umiejętności „życia fikcją” sceniczną, promowanie zdrowego stylu życia. Warsztat Teatralno-Dramowy Teatru STOP angażował uczestników zajęć całościowo: ich emocje, intelekt, ciało i wyobraźnię. Pomagał w lepszym zrozumieniu świata i siebie, wspomagał nawiązywanie kontaktów z ludźmi, ułatwiał przystosowanie społeczne. Warsztat stanowił nie tylko punkt wyjścia do dyskusji, ale przede wszystkim inspirował uczestników do aktywnego włączania się w proponowane działania, często improwizowane. Taka warsztatowa forma pracy stwarzała atrakcyjny sposób przekazania podstawowych informacji dotyczących problemów codziennego życia na przykład: spożywanie alkoholu (problemy sprzedaży i pośrednictwa w nabywaniu tego towaru przez nieletnich), palenie tytoniu, problem „rodzin zagrożonych”, przemocy i agresji. Szczególnie wartościowe podczas realizacji warsztatów była możliwość aktywnego udziału całej grupy w odgrywaniu scen dramowych, a tym samym w próbie rozwiązywania konkretnych problemów życiowych, jakie się w tych scenach pojawiają. „Wchodzenie w rolę” stwarzało członkom grupy warsztatowej możliwość empatycznego wczuwania się w przeżycia kreowanych postaci, zwracano uwagę na postawę asertywną – uczestnik uświadamiał sobie, że nie musi ulegać presji otoczenia, że ma prawo powiedzieć „nie”.

Odgrywane sytuacje mogą pojawić się w przyszłości w realnym życiu uczestników zajęć. Będą oni już w pewien sposób na nie uwrażliwieni (przygotowani) i łatwiej będzie im podejmować decyzje służące zdrowiu ich samych i ich bliskich.

- **Letni plener w mieście** – w 5 dniowym plenerze wzięło udział **37** uczniów szczecineckich szkół podstawowych i gimnazjalnych. Warsztaty z malarstwa i rzeźby odbywały się naprzemiennie. W pierwszym dniu odbyły się wykłady interaktywne dotyczące problemu uzależnień (2 godziny) oraz warsztaty umiejętności psychospołecznych (2 godziny). Wszystkie zajęcia plenerowe odbywały się w Szkole Podstawowej Nr 7.
- **warsztaty rozwijające zainteresowania dla dzieci ze szkoły podstawowej** – uczestnikami zajęć byli uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 7. W warsztatach wzięło udział **14** uczniów. Wszyscy oni brali udział w warsztatach teatralnych organizowanych przez dyrektora artystycznego teatru STOP. Pierwsze spotkanie miało charakter edukacyjny, przypomniano historię teatru i rolę jaką pełnił przez stulecia. Rozmowy z uczniami na tematy odrzucenia i samotności niektórych uczniów w placówce naprowadziły uczestników na temat inscenizacji „Samotny wśród ludzi”. Uczniowie zauważyli problem dzieci nie lubianych, poniżanych i nieakceptowanych przez innych. Dużo rozmawiano o tym, co taki uczeń czuje, jak ma zachować się w sytuacjach stresujących. Po wspólnie napisanym scenariuszu dano uczestnikom warsztatów możliwość wybrania sobie roli, uczniowie sami przygotowali scenografię. Założone cele (wykształcenie aktywnej postawy wobec otoczenia i siebie samego oraz doskonalenie umiejętności twórczego myślenia, promowanie zdrowego stylu życia, wspomaganie nawiązywania kontaktów z ludźmi, ułatwienie przystosowania społecznego) zostały zrealizowane a dowartościowaniem były serdeczne opinie widzów i dyrektora artystycznego Teatru STOP. Łącznie odbiorcami obu etiud było około **250** osób.
- **profilaktyczno – edukacyjny program teatralny dla młodzieży** – w Zespole Szkół Nr 2, podobnie jak w latach ubiegłych Teatr STOP wystawił profilaktyczno-edukacyjny program teatralny – 2 spektakle w wykonaniu aktorów teatru „DEALER”. Spektakl poruszał temat sprzedaży i powszechności spożywania alkoholu, jego dostępności oraz mody na picie. Dotykał również kwestii społecznego przyzwolenia na zachowanie nietrzeźwych, a także usprawiedliwiania i tolerowania osób nadużywających alkoholu. Ważnym aspektem programu było również wskazywanie młodemu człowiekowi możliwości nieulegania presji otoczenia i umiejętności odmawiania. Program uświadamiał jak bolesne skutki może przynieść częste lub zbyt wczesne spożywanie alkoholu. Pierwsza część programu miała charakter spektaklu, druga część charakter dramy. Aktorzy w drugiej części zamienili się z widzami rolami. Teraz to oni „wchodząc w rolę” odgrywali zaaranżowane przez prowadzącego dramę sytuacje życiowe. Próbowali po swojemu „ustawić się” do zaistniałego problemu w rodzinie, szkole, w sklepie monopolowym. Każda sytuacja była w części finałowej omawiana przez prowadzącego dramę. Łącznie na oba spektakle obejrzało około **400** uczniów ze szczecineckich szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- **profilaktyczno – edukacyjny program teatralny dla dzieci ze szkoły podstawowej** – w październiku w Szkole Podstawowej Nr 4 uczniowie klas II i III obejrzało 2 spektakle „Beznikotynek” w wykonaniu aktorów Teatru STOP, był to profilaktyczny program teatralny, który w bardzo widowiskowej formie scenicznej traktuje o szkodliwości palenia tytoniu. W formie teatralnej zabawy, w przystępny i atrakcyjny dla dzieci sposób, uświadamiał najmłodszym widzom korzyści wypływające ze zdrowego trybu życia. Uczniowie wspólnie z aktorami brali czynny udział w improwizowanych etiudach, które omawiał prowadzący program Czarny Clown. Wszystkim zdarzeniom towarzyszyła muzyka „na żywo”. Wprowadzenie każdego nowego zagadnienia ilustrowane było działaniem scenicznym, wykonywanym wspólnie przez aktorów oraz dzieci. Łącznie spektakle obejrzało około **140** uczniów.
- **warsztaty umiejętności psychospołecznych** – odbyły się w pierwszym dniu pleneru (2 godziny) oraz dla dzieci uczestniczących w warsztatach teatralnych w Szkole Podstawowej Nr 7 (2 godziny). Zajęcia prowadzone były metodą warsztatową, opartą na aktywności uczestników. Prowadzono ćwiczenia rozwijające umiejętności wyrażania uczuć, przyjmowania krytyki i radzenia sobie z krytyką – ćwiczenie asertywnych komunikatów. Uczestnicy zwiększyli poczucie własnej wartości, nauczyli się jak budować pozytywny obraz samego siebie, kształtować wrażliwość na drugiego człowieka oraz opanowali umiejętności stosowania asertywnych komunikatów.
- **wykłady interaktywne** o charakterze informacyjno-edukacyjnym dotyczące problemu uzależnień – wykłady odbyły się w pierwszym dniu pleneru oraz dla dzieci uczestniczących w warsztatach teatralnych, Uczestnicy zapoznali się z mechanizmami uzależnienia i jego kolejnymi etapami, dowiedzieli się gdzie szukać pomocy w przypadku kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, jak

pomóc i ochronić siebie oraz bliskich. Sami uczestnicy wskazywali na możliwe skutki uzależnienia, a także zostali zaznajomieni z możliwymi reakcjami po zażyciu narkotyków.

- ❑ **przygotowanie wystawy poplenerowej** – w drugiej połowie października w Kinie Wolność przygotowana została wystawa poplenerowa „Świat fauny i flory”. Wystawiono prace z malarstwa i rzeźby w glinie, wykonane w czasie Letniego Pleneru. Liczba odbiorców niepoliczalna.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii

Zadanie realizowane było poprzez wsparcie finansowe Stowarzyszenia Klub Abstynenta „Bratek” oraz działań realizowanych przez Oddział Terenowy W Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii.

Oddział Terenowy W Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii Stowarzyszenie prowadziło punkt konsultacyjny, realizowało środowiskowy program profilaktyki uzależnień realizowany w oparciu o ideę liderów młodzieżowych „Naszym zdaniem” oraz program profilaktyczny „Akademia sztuki alternatywą wobec zachowań ryzykownych”.

Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Bratek”

Stowarzyszenie prowadzi Klub Abstynenta „Bratek”, który w 2018 r. czynny był od poniedziałku do soboty, a jego głównym zadaniem było kształtowanie wśród swoich członków dążeń do całkowitego powstrzymania się od spożywania napojów alkoholowych.

W Klubie Abstynenta prowadzony był Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, czynny 8 godzin tygodniowo, w którym realizowano następujące działania:

- ❑ motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do specjalistycznego leczenia
- ❑ udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym
- ❑ prowadzenie interwencji kryzysowej
- ❑ udzielanie pomocy młodzieży upijającej się oraz jej rodzicom
- ❑ udzielanie konsultacji osobom doznającym przemocy
- ❑ motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym
- ❑ gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy
- ❑ prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Z porad udzielanych w punkcie konsultacyjnym skorzystali:

- ❑ uzależnieni od alkoholu i środków psychoaktywnych – 270 osób, 380 porad
  - 90 rozmów wstępnych
  - 200 rozmów informacyjno-edukacyjnych dotyczących współuzależnienia
  - 90 rozmów motywujących do uczestnictwa w grupie wsparcia AA
- ❑ dorośli członkowie rodzin osób uzależnionych od alkoholu i DDA – 40 osób, 90 porad
  - 30 rozmów wstępnych
  - 40 rozmów informacyjno-edukacyjnych dotyczące istoty współuzależnienia
  - 20 rozmów motywujących do uczestnictwa w grupie wsparcia i Al-Anon
- ❑ osoby doznające przemocy w rodzinie – 30 osób.

Prowadzenie grup wsparcia:

- ❑ dla uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych – 2 godzinne spotkania raz w tygodniu – średnio 6 osób na 1 spotkaniu
- ❑ dla współuzależnionych członków rodzin – 2 godzinne spotkania raz w tygodniu – średnio 6 osób na 1 spotkaniu
- ❑ 2 maratony terapeutyczne dotyczące złości – 30 osób.

Ponadto Klub był organizatorem okolicznościowych spotkań, które odbywały się bez spożywania napojów alkoholowych:

- ❑ zabawa karnawałowa – 90 osób
- ❑ Dzień Kobiet – 45 osób
- ❑ Dzień Dziecka – 100 osób

- ❑ Pielgrzymka do Częstochowy – 50 osób
- ❑ Złot Rodzin Abstynenckich – 1020 osób
- ❑ Pielgrzymka do Lichenia – 45 osób
- ❑ Zakończenie Lata – 130 osób
- ❑ Zabawa Andrzejkowa – 85 osób
- ❑ Spotkanie opłatkowe – 50 osób.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Do działań w tym zakresie należały: stałe kontrole miejsc spożywania alkoholu, kontrole placówek handlowych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, stosowanie kar wobec osób nieprzestrzegających prawa. Kontrole przeprowadzane były przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej i członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja skontrolowała **38** placówek. Kontrole te miały głównie charakter edukacyjny, ich celem było przede wszystkim przypominanie sprzedającym napoje alkoholowe o ustawowym zakazie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim o nietrzeźwym.

Straż Miejska prowadziła stałe kontrole miejsc spożywania alkoholu. Do najczęściej występujących wykroczeń z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, na terenie miasta należy wykroczenie z art. 43 ust. 1 (Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom ..., albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania"). Straż Miejska ujawniła w tym zakresie **869** wykroczeń. W 535 przypadkach zastosowano pouczenia, w 332 przypadkach postępowanie mandatowe na kwotę 25 300,00 zł. 2 sprawy przekazano innym instytucjom.

Zadanie 6

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Zadanie realizowane było poprzez prowadzenie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Klubu Integracji Społecznej, którego celem jest reintegracja społeczno-zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę umiejętności interpersonalnych uczestników, uzyskanie wiedzy o sposobach poszukiwania zatrudnienia. W zajęciach Klubu udział wzięło **13** osób.

Zadanie 7

Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadanie to realizowane było głównie poprzez udzielanie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń pieniężnych, pomocy rzeczowej i usług rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym lub narkomanią oraz poprzez realizowanie pracy socjalnej w oparciu o kontrakty socjalne służące upodmiotowieniu osób korzystającym z pomocy, wymagającym zaangażowania i partnerstwa w działaniu

II. WYDATKI FINANSOWE

Wydatki na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Przeciwdziałania Narkomanii wyniosły **1 013 153,46 zł**, w tym:

1. zwalczanie narkomanii 236 785,00 zł

- Komunalne Centrum Usług Wspólnych – 11 808,00 zł
  - Koordynatorzy Szkolnych Programów Profilaktyki (6 000,00 zł)
  - szkolenie realizatorów programu „Przyjaciele Zippiego” (4 500,00 zł)
  - symposium Wiedza i teoria bazą dla profilaktyki i terapii uzależnień” (1 008,00 zł)
  - seminarium "Ciemna strona Internetu-zagrozenia bagatelizowane" (300,00 zł)
- Fundusz „Tratwa” Szczecinek – 44 977 zł
  - Świetlica Środowiskowa „Tratwa” (20 000,00 zł)
  - Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie (4 977,00 zł)
  - Klub młodzieżowy (20 000 zł)
- Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii – 140 000,00 zł
  - Punkt konsultacyjny (40 000,00 zł)
  - Środowiskowy program rówieśniczej profilaktyki uzależnień „Naszym zdaniem” (38 000,00 zł)
  - Akademia sztuki alternatywą wobec zachowań ryzykownych” (62 000,00 zł)
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze - 20 000,00 zł
- Stowarzyszenie Sportowe Pomagamy dzieciom - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Koniczynka” - 20 000,00 zł

2. przeciwdziałanie alkoholizmowi 776 368,46 zł

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 37 628,46 zł
  - szkolenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego (5 808,00 zł)
  - „Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Szczecinku – 2018 r.” (4 600,00 zł).
  - szkolenie dla służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie „Wybrane, trudne zagadnienia przemocy w rodzinie” (6 620,00 zł)
  - Program Starszy Brata Starsza Siostra (9 639,87 zł)
  - poradnictwo specjalistyczne (10 960,59 zł).
- Komunalne Centrum Usług Wspólnych – 16 812,00 zł
  - Koordynatorzy Szkolnych Programów Profilaktyki (9 000,00 zł)
  - szkolenie realizatorów programu „Przyjaciele Zippiego” (7 000,00 zł)
  - symposium Wiedza i teoria bazą dla profilaktyki i terapii uzależnień” (812,00 zł)
- Fundusz „Tratwa” Szczecinek – 170 000,00 zł
  - Świetlica Środowiskowa „Tratwa” (79 000,00 zł)
  - Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie (50 000,00 zł)
  - Klub Młodzieżowy (41 000,00 zł)
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze - 71 000,00 zł
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Bratek” prowadzenie klubu abstynenta i punktu konsultacyjnego dla uzależnionych - 75 000,00 zł
- Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek - Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza - 107 000,00 zł
- Caritas Parafii pw. NNMP - Świetlica Profilaktyczną – Wychowawcza „Magdalenka” - 107 000,00 zł
- Stowarzyszenie Sportowe Pomagamy dzieciom - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Koniczynka” - 90 000,00 zł
- wynagrodzenia bezosobowe - 91 842,00 zł
  - opinie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu (4 400,00 zł)
  - wynagrodzenia członków komisji (87 402,00 zł)
- zakup usług pozostałych - 7 726,00 zł
- koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego - 2 360,00 zł.

Sporządziła Beata Kowal